

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 23. februar 2022
Kontor: Internationalt kontor
Sagsbeh: Sani Sogliano
Sagsnr.: 2022-3051-0075
Dok.: 2326990

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022

Side:

3-5	Punkt 1 a)	Grundlæggende rettigheder: Drøftelse med direktøren for Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) - <i>Politisk drøftelse</i>
6-8	Punkt 1 b)	Grundlæggende rettigheder: Rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme - <i>Godkendelse</i>
9-12	Punkt 2	Rådsafgørelse om optagelse af hadforbrydelser og hadefulde tale på listen over strafbare handlinger i EU - <i>Generel indstilling eller politisk drøftelse</i>
13-17	Punkt 3	Spørgsmål vedrørende adgang til advokatbistand - <i>Politisk drøftelse</i>

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

18-19	Punkt 4	Rådserklæring om red notices fra Interpol - <i>Godkendelse</i>
20-27	Punkt 5 a)	e-Beviser: Forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager - <i>Statusorientering</i>
28-37	Punkt 5 b)	e-Beviser: Direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager - <i>Statusorientering</i>

Dagsordenpunkt 1 a): Grundlæggende rettigheder: Drøftelse med direktøren for Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA)

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en drøftelse med direktøren for Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA). Drøftelsen ventes at kredse om det udkast til rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme, som er sat til godkendelse på rådsmødedagsordenen, jf. dagsordenspunkt 1 b). På dette stadie vides det ikke, hvilke konkrete forhold drøftelsen vil omhandle, men det ventes, at den bl.a. vil komme ind på de udfordringer, som EU og EU-medlemsstaterne har stået overfor på området vedrørende racisme og antisemitisme. Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side ser man positivt på drøftelsen.

2. Baggrund

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) har til formål at tilvejebringe bistand og ekspertise vedrørende grundlæggende rettigheder til EU's og medlemsstaternes relevante institutioner, organer, kontorer og agenturer, når de gennemfører EU-retten, og bistå dem med fuldt ud at overholde de grundlæggende rettigheder, når de træffer foranstaltninger eller tager initiativer inden for deres respektive kompetenceområder.

I juni 2021 offentliggjorde FRA "Fundamental Rights Report 2021". I rapporten beskrives væsentlige udviklinger på området i 2020. Rapporten omhandler en række forskellige emner såsom ligestilling, racisme, børns rettigheder samt asyl og migration.

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på drøftelse med direktøren for FRA.

Formålet med dagsordenspunktet ventes at være en drøftelse af det foreliggende udkast til rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme, som er sat til godkendelse på rådsmødedagsordnen, jf. dagsordenspunkt 1 b). På dette stadie vides det ikke, hvilke konkrete forhold drøftelsen vil omhandle, men det ventes, at den bl.a. vil komme ind på de udfordringer, som EU og EU-medlemsstaterne har stået overfor på området vedrørende racisme og antisemitisme.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side ser man positivt på en drøftelse vedrørende beskyttelsen af grundlæggende rettigheder.

For så vidt angår retshåndhævelsesområdet finder regeringen det generelt vigtigt at sikre den rette balance i forhold til fortolkningen af de grundlæggende rettigheder således, at de retshåndhævende myndigheder kan råde

over de værktøjer, som tilgodeser de reelle behov i relation til effektiv kriminalitetsbekæmpelse. Regeringen finder det derfor oplagt, at agenturet undersøger de uoverensstemmelser, der er mellem EU-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på logningsområdet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenpunkt 1 b): Grundlæggende rettigheder: Rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på godkendelse af et sæt rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme. Rådskonklusionerne skal ses i lyset af, at det nylittrådte franske formandskab har bekæmpelse af had og alle former for diskrimination som en af sine prioriteter på området for retlige og indre anliggender. Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side vil man kunne bakke op om indholdet i rådskonklusionerne.

2. Baggrund

Det nylittrådte franske formandskab har udarbejdet et udkast til et sæt rådskonklusioner om kampen mod racisme og antisemitisme, der skal ses i lyset af, at Frankrig på området for retlige og indre anliggende har bekæmpelse af had og alle former for diskrimination som en af sine prioriteter for formandskabsperioden.

Rådskonklusionerne har været forhandlet i rådsarbejdsgruppen om Grundlæggende Rettigheder, Borgerlige Rettigheder og Fri Bevægelighed for Personer (FREMP).

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på godkendelse.

Det overordnede formål med udkastet til rådskonklusionerne er at sætte fokus på bekæmpelse af racisme og antisemitisme.

Rådskonklusionerne indeholder en række opfordringer til EU-medlemsstaterne, herunder om at:

- Videreudvikle på nationalt niveau Kommissionens handlingsplan og strategi.
- Anvende arbejdsdefinitionen af antisemitisme udarbejdet af organisationen International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA).
- Øge opmærksomheden på bekæmpelse af racisme og antisemitisme blandt befolkningen.
- Fremme undervisning og viden om antisemitisme, racisme mv.
- Overveje at indsamle data på racistiske og antisemitiske episoder på tværs af medlemslandene.
- Sikre koordination mellem relevante myndigheder og interessenter på området.
- Tilskynde medierne til at undgå diskrimination og fjerne hadtale fra relevante platforme.
- Styrke myndighedernes retsforfølgelse af hadtale, herunder ved at gøre det muligt for befolkningen at rapportere hadtale til nationale myndigheder.
- Garantere sikkerheden omkring religiøse begivenheder og lokationer.
- Fordømme alle former for diskrimination på baggrund af etnicitet og religion og sikre adækvat retslig reaktion over for disse.
- Fremme anmeldelser om racistiske og antisemitiske handlinger.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser, da konklusionerne ikke er bindende.

Økonomiske konsekvenser

Sagen vurderes ikke at medføre økonomiske konsekvenser, da rådskonklusionerne ikke er bindende.

For indeværende forventes Danmark ikke at indføre ny lovgivning eller andre udgiftsdrivende initiativer på baggrund af rådskonklusionerne, idet der allerede er igangsat en række initiativer på området, herunder en handlingsplan mod antisemitisme og mod racisme. Det bemærkes, at der allerede er fundet finansiering til de nævnte nationale tiltag.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen, men medlemsstaterne forventes at være generelt positivt indstillet over for udkastet til rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side kan man støtte op om det franske formandskabs fokus på bekæmpelse af racisme og antisemitisme i naturlig forlængelse af, at den danske regering har præsenteret en handlingsplan mod antisemitisme, har taget initiativ til en række indsatser mod hadforbrydelser og vil udarbejde en handlingsplan mod racisme.

Derfor vil man fra dansk side også kunne bakke op om indholdet i rådskonklusionerne.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenpunkt 2: Rådsafgørelse om optagelse af hadforbrydelser og hadefuld tale på listen over strafbare handlinger i EU

Nyt notat.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2021) 777 endelig

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på vedtagelse af en generel indstilling eller en politisk drøftelse. Forslaget til rådsafgørelsen har til formål at udvide listen over kriminalitetsområder i TEUF artikel 83, stk. 1, til at omfatte hadefuld tale og hadforbrydelser. Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for EU's fokus på bekæmpelse af hadefuld tale og hadforbrydelser. Man kan derfor støtte intentionen bag Kommissionens initiativ om at optage hadforbrydelser og hadefuld tale på listen over kriminalitetsområder.

2. Baggrund

Kommissionen har i de seneste år haft som fokuspunkt at styrke bekæmpelsen af hadefuld tale og hadforbrydelser. I 2016 lancerede Kommissionen således sammen med en række internetplatforme et EU-adfærdskodeks om bekæmpelse af hadefuld tale online, ligesom Kommissionen i 2020 lancerede en EU-handlingsplan for bekæmpelse af racisme (KOM(2020) 565 endelig).

I sit arbejdsprogram for 2021 bebudede Kommissionen endvidere i lyset af stigningen i antisemitisk vold og hadforbrydelser at ville tage skridt til at fremlægge en omfattende strategi for bekæmpelse af antisemitisme, hvilket den 5. oktober 2021 udmøntede sig i en EU-strategi for bekæmpelse af antisemitisme og fremme af jødisk liv (KOM(2021) 615 endelig).

I arbejdsprogrammet blev det endvidere varslet, at Kommissionen i løbet af 2021 agtede at fremsætte et initiativ, der udvidede listen over kriminalitetsområder i EU til at omfatte hadforbrydelser og hadefuld tale. Som opfølgning herpå fremlagde Kommissionen den 9. december 2021 et forslag til en

rådsafgørelse, der har til formål at udvide den nævnte liste til at omfatte hadforbrydelser og hadefuld tale.

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på enten en vedtagelse af en generel indstilling eller en politisk drøftelse vedrørende Kommissionens forslag til rådsafgørelse om at inkludere hadefuld tale og hadforbrydelser på listen over kriminalitetsområder i TEUF artikel 83, stk. 1.

Kommissionens forslag er det første trin i den to-trins-procedure, som er foreskrevet i TEUF artikel 83, stk. 1.

Det første trin er således, at Rådet efter Europa-Parlamentets godkendelse enstemmigt vedtager en afgørelse, der udpeger hadefuld tale og hadforbrydelser som yderligere kriminelle områder, der opfylder kriterierne i TEUF artikel 83, stk. 1. En sådan afgørelse vil udvide listen over kriminalitetsområder i TEUF artikel 83, stk. 1, til at omfatte hadefuld tale og hadforbrydelser som en EU-forbrydelse. Dette vil derfor skabe et retsgrundlag, der gør det muligt for Europa-Parlamentet og Rådet ved hjælp af direktiver at fastsætte minimumsregler for definitionen af strafbare handlinger og sanktioner på dette kriminalitetsområde.

Som et andet trin og på baggrund af det ovenfor nævnte retsgrundlag kan Kommissionen foreslå, at der vedtages direktiver om minimumsregler for definitioner af og sanktioner for hadefuld tale og hadforbrydelser, som skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet i overensstemmelse med den almindelige lovgivningsprocedure.

Dagsordenspunktet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 vedrører alene det første trin i processen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Rådet skal i medfør af proceduren i TEUF artikel 83, stk. 1, indhente Europa-Parlamentets godkendelse, inden Rådet kan vedtage en afgørelse om at udvide listen over kriminelle områder i TEUF artikel 83, stk. 1.

Europa-Parlamentet skal derfor høres, inden Rådet kan vedtage en afgørelse om at udvide listen over kriminelle områder i TEUF artikel 83, stk. 1, til at omfatte hadefuld tale og hadforbrydelser. Europa-Parlamentet har ikke afgivet en udtalelse i sagen.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i sin meddelelse af 9. december 2021 til Europa-Parlamentet og Rådet om at udvide listen over EU-forbrydelser til at omfatte hadefuld tale og hadforbrydelser anført, at hadefuld tale og hadforbrydelser på nuværende tidspunkt ikke er omfattet listen over EU-forbrydelser. Kommissionen har i sin meddelelse videre anført, at det er nødvendigt at identificere hadefuld tale og hadforbrydelser som nye og selvstændige EU-forbrydelser efter TEUF artikel 83, stk. 1, hvis der på EU-niveau skal fastsættes minimumsregler for, hvad der anses som strafbar hadefuld tale og hadforbrydelser, samt for straffene herfor. Det anføres på den baggrund, at tiltaget er nødvendigt for den effektive, strafferetlige bekæmpelse af disse kriminalitetstyper på EU-niveau.

Endelig har Kommissionen anført, at nærhedsprincippet er indlejret i kriterierne i TEUF artikel 83, stk. 1, om, at der skal være tale om et område med kriminalitet af særlig grov karakter, som har en grænseoverskridende dimension. Ifølge Kommissionen er forslaget således i overensstemmelse med nærhedsprincippet, fordi det opfylder kriterierne i TEUF artikel 83, stk. 1.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Rådets afgørelser om fastsættelse af yderligere kriminalitetsområder i henhold til TEUF artikel 83, stk. 1, er omfattet af retsforbeholdet og finder derfor ikke anvendelse i Danmark.

Det samme gælder direktiver vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet i henhold til TEUF artikel 83, stk. 1, om minimumsregler for definitionen af strafbare handlinger samt sanktioner herfor.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen har ingen andre konsekvenser.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de andre medlemsstaters holdning, men medlemsstaterne forventes at være generelt positivt indstillet over for initiativet.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for tiltag, der kan modvirke hadefuld tale og hadforbrydelser. Man kan derfor støtte op om intentionen bag Kommissionens initiativ om at optage hadforbrydelser og hadefuld tale på listen over EU-forbrydelser.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenpunkt 3: Spørgsmål vedrørende adgang til advokatbistand

Nyt notat.

Sagen er ikke i sig selv omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en politisk drøftelse. Drøftelsen skal ses i forlængelse af de temaspecifikke drøftelser af retsstatsprincippet, som tidligere har fundet sted i regi af rådsmøderne for retlige og indre anliggender. Formålet med drøftelsen vil navnlig være at afdække behovet for fælles EU-regler om advokaterhvervet. Sagen er ikke i sig selv omfattet af retsforbeholdet. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side anser man beskyttelsen af advokater og advokaterhvervet for en generel og vigtig dagsorden, og man ser derfor positivt på en indledende drøftelse af tiltag, der styrke beskyttelsen af advokater og advokaterhvervet. Fra dansk side vil man under drøftelsen have fokus på, hvordan eventuelle danske interesser varetages bedst muligt. Det bemærkes, at ny EU-lovgivning om advokaterhvervet eventuelt vil være omfattet af retsforbeholdet.

2. Baggrund

Som led i indsatsen for at styrke retsstatsprincippet i EU's medlemslande lagde EU-Kommissionen i en meddelelse fra juli 2019 (KOM(2019) 343 endelig) op til, at Kommissionen på årlig basis skal udarbejde en retsstatsrapport. Formålet med rapporten er at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet på tværs af EU's medlemslande for bedre og rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til egentlige problemer. Forslaget fik bred opbakning blandt medlemslandene.

Den anden og seneste årlige retsstatsrapport blev offentliggjort den 20. juli 2021 (KOM(2021) 700 endelig). I rapporten redegøres der for retsstatsforholdene på tværs af EU samt i de enkelte medlemslande, heriblandt Danmark. I rapporten understreges det, at et effektivt retssystem kræver, at advokater frit kan rådføre sig med og repræsentere deres klienter, og at advokatsammenslutninger spiller en vigtig rolle med hensyn til at sikre advokaters uafhængighed og faglige integritet.

Drøftelser af retsstatsprincippet finder som udgangspunkt sted i rådsformationen for almindelige anliggender (GAC). I rådsformationen for retlige og indre anliggender har der imidlertid tidligere været afholdt temaspecifikke drøftelser af retsstatsprincippet, herunder i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. december 2021. Nærværende sag om spørgsmål vedrørende adgang til advokatbistand skal ses i forlængelse af disse tidligere temaspecifikke drøftelser af retsstatsprincippet på rådsmøderne for retlige og indre anliggender.

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en politisk drøftelse.

Drøftelsen skal ses i lyset af den rolle, som advokaterhvervet spiller i forhold til sikring af retsstatsprincippet, og den omstændighed, at advokater – om end respekten for retsstatsprincippet på det europæiske kontinent i almindelighed er høj – fortsat kan opleve udfordringer, herunder i form af angreb og trusler, der kan hindre professionen i effektivt at bidrage til opretholdelsen af retsstatsprincippet.

Såvel Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) som EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder (EU-Charteret) indeholder rettigheder af relevans for advokaterhvervet. Det gælder f.eks. EU-Charterets artikel 47 om adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol samt om retten til at søge rådgivning, forsvar og repræsentation, herunder gennem ordninger om offentlig retshjælp til personer med færre midler.

Endvidere indeholder den sekundære EU-ret regler om advokaterhvervet med hensyn til den frie udveksling af tjenesteydelser og etableringsretten, jf. henholdsvis direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser og direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået. Det bemærkes, at de pågældende direktiver, der udmønter reglerne om fri bevægelighed, ikke er omfattet af det danske retsforbehold, og at Danmark således deltager fuldt ud heri.

På EU-niveau findes der imidlertid ikke på nuværende tidspunkt retsakter, som mere specifikt regulerer advokaterhvervets status eller etik.

Formålet med den politiske drøftelse vil således være at afdække behovet for fælles EU-regler om advokaterhvervet. På rådsmødet vil drøftelsen navnlig kredse om, hvorvidt medlemsstaterne finder, at situationen i de respektive lande tilsiger en fælles regulering af området, eller om EU eventuelt på anden vis kan beskytte advokaterhvervet mod de udfordringer, som erhvervet måtte stå over for.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

Det kan nævnes, at Europa-Parlamentet den 23. marts 2006 vedtog en resolution om juridiske erhverv og samfundets interesse i et velfungerende retssystem. Af resolutionen fremgår det bl.a., at Europa-Parlamentet fuldt ud anerkender den vigtige rolle, som de juridiske erhverv spiller i et demokratisk samfund med hensyn til at garantere respekt for grundlæggende rettigheder, overholdelse af retsstatsprincippet og en sikker retsanvendelse, både når advokaterne repræsenterer og forsvare deres klienter i retten og i forbindelse med juridisk rådgivning.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

6.1. Advokatbistand i straffesager

Der er i retsplejelovens kapitel 66 bl.a. fastsat regler om retten til en forsvarer. Personer, der sigtes for en forbrydelse, er efter retsplejelovens § 730 berettigede til at vælge en forsvarer. Vælger den sigtede ikke en forsvarer, beskikker retten en forsvarer efter reglerne herom, jf. § 731.

For tilståelsessager gælder der efter § 831, stk. 3 og 4, særlige regler om forsvarerbeskikkelse. En forsvarsadvokat er bl.a. efter reglerne i retsplejeloven tillagt en række beføjelser under straffesagen mod dennes klient med henblik på at kunne varetage klientens interesse. Reglerne er baseret på et synspunkt om, at der under alle straffeprocessens stadier bør tilstræbes ligestilling mellem henholdsvis politi og anklagemyndighed og forsvareren.

6.2. Advokatbistand på det civilretlige område

Retsplejeloven indeholder i §§ 323-324 regler om offentlig retshjælp ved advokater. Offentlig retshjælp ydes af advokatvagter og retshjælpskontorer samt af advokater, der er antaget til at udføre sager for parter, der har fri proces. Retshjælp ydes typisk forud for en egentlig retssag. Retshjælp kan

ydes, når der foreligger en tvist, men også hvor den retshjælpssøgende blot har behov for rådgivning vedrørende et juridisk spørgsmål.

Retshjælp på trin 1 omfatter grundlæggende mundtlig rådgivning og er gratis og tilgængelig for alle. Retshjælp på de videregående trin 2 og 3 ydes til retshjælpssøgende, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, jf. nedenfor.

Hvad angår advokatbistand i forbindelse med retssager, indeholder retsplejeloven i §§ 325-328 regler om fri proces, der efter ansøgning kan meddeles til personer, der opfylder de økonomiske betingelser herfor, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen. Hvis en person opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, kan der gives fri proces, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces. Der lægges ved denne vurdering vægt på bl.a. sagens betydning for ansøgeren, udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen, sagsgenstandens størrelse og størrelsen af de forventede sagsomkostninger.

Der kan herudover gives fri proces, når særlige grunde taler for det, selv om de nævnte betingelser ikke er opfyldt, jf. retsplejelovens § 329. Det gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Virkningerne af fri proces er bl.a., at vedkommende part får beskikket en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 331, stk. 1, nr. 2.

6.3. Advokaters uafhængighed i forhold til staten og god advokatskik

Alle landets advokater er en del af Det Danske Advokatsamfund, som er en offentligretlig institution, der er nedsat ved lov. Advokatsamfundet virker for at sikre en af statsmagten uafhængig, ensartet og tæt kontrol med overholdelsen af de særlige advokatpligter, herunder særligt de advokatetiske regler, for at sikre borgernes retssikkerhed. Advokatsamfundet har med henblik herpå bl.a. til opgave at føre tilsyn med landets advokater og at værne om advokaternes uafhængighed og integritet. Som uafhængig organisation arbejder Advokatsamfundet på et politisk neutralt grundlag og finansieres af et årligt bidrag fra medlemmerne.

En advokat skal i medfør af retsplejelovens § 126, stk. 1, udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal således udføre sit hverv

grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Den pågældende bestemmelse i retsplejeloven, som indeholder en generel beskrivelse af god advokatskik, danner grundlaget for Advokatnævnets og domstolenes mere konkrete fastlæggelse af, hvad god advokatskik er i forskellige situationer.

De advokatetiske regler, som er fastsat af Advokatrådet, afspejler Advokatnævnets og domstolenes praksis på området for god advokatskik. Af dette regelsæt fremgår det bl.a., at en advokat ved sin repræsentation af klienten skal iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet, herunder i forhold til staten.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side anser man beskyttelsen af advokater og advokaterhvervet for en generel og vigtig dagsorden. Derfor ser man fra dansk side positivt på en indledende drøftelse af tiltag, der kan styrke beskyttelsen af advokater og advokaterhvervet.

Det bemærkes, at ny EU-lovgivning om advokaterhvervet eventuelt vil være omfattet af retsforbeholdet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere være forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenpunkt 4: Rådserklæring om red notices fra Interpol

Nyt notat.

Sagen er ikke i sig selv omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en godkendelse af en rådserklæring om såkaldte "red notices" fra Interpol. Sagen er ikke i sig selv omfattet af retsforbeholdet. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for samarbejdet mellem EU og Interpol, herunder tiltag, som har til formål at forhindre misbrug af red notices.

2. Baggrund

En Interpol "red notice" dækker over en international alarm, der udsendes af Interpol på baggrund af en anmodning fra retshåndhævende myndigheder i et land til de tilsvarende myndigheder i andre lande. Formålet med meddelelsen er at anmode retshåndhævende myndigheder i andre lande om hjælp til at lokalisere og midlertidigt arrestere en person, der afventer udlevering, overgivelse eller lignende retslige handlinger.

Som udløber på en generel kritik vedrørende risikoen for misbrug af alarm-systemet og Interpols efterfølgende reformer af systemet har det franske formandskab i forlængelse forhandlingerne om Europol-forordningen taget initiativ til en rådserklæring om red notices fra Interpol.

Rådserklæringen har været behandlet i Retshåndhævelsesgruppen (Law Enforcement Working Party (LEWP)).

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en godkendelse af rådserklæringen.

Rådserklæringen har fokus på det løbende samarbejde mellem EU og Interpol, og i det foreliggende udkast til rådserklæringen er der navnlig lagt op til, at medlemsstaterne byder Interpols arbejde for at sikre mod misbrug af alarmsystemet velkommen.

Samarbejdet har bl.a. til formål at sikre, at varslerne ikke benyttes af politiske årsager eller i strid med grundlæggende menneskerettigheder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser:

Sagen medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke i sig selv anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er generelt positivt indstillet overfor samarbejdet mellem EU og Interpol, herunder tiltag, som har til formål at forhindre misbrug af Interpols red notices.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenpunkt 5 a): e-Beviser: Forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager

Revideret notat. Ændringer er markeret med streg i marginen.

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2018) 225 endelig

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en statusorientering om trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet. Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7. december 2018 og til direktivforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog en endelig position til forslagene den 14. december 2020, hvorefter der er pågået trilogforhandlinger om forslagene. Forordningsforslaget har overordnet til formål at lette indsamlingen af elektronisk bevismateriale på tværs af landegrænser i straffesager. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forordningsforslaget er omfattet af retsforbeholdet, og forslaget har derfor i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det vurderes dog umiddelbart, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af det samtidigt fremsatte direktivforslag vil have konsekvenser for Danmark. Det forventes, at man fra dansk side kan tage statusorienteringen til efterretning.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 17. april 2018 en pakke bestående af et forslag til forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager samt et forslag til direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager.

De to forslag supplerer de eksisterende EU-regler om retligt samarbejde, herunder konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem EU's medlemsstater, samt den europæiske efterforskningskendelse. Danmark deltager ikke i sidstnævnte på grund af retsforbeholdet.

Forordningsforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1. I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) deltager Danmark ikke i en

kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 53 og 62. Direktivforslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet, og Danmark deltager derfor i en kommende vedtagelse af det foreliggende direktivforslag, der således vil være bindende for og finde anvendelse i Danmark. Begge forslag skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Forbedring af grænseoverskridende adgang til e-beviser har indgået i arbejdet med strafforfølgelse i cyberspace, der bl.a. omfatter spørgsmål om kryptering og e-beviser. Emnet har siden 2015 været drøftet på en række rådsmøder.

Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7. december 2018 og til direktivforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet blev indledt den 10. februar 2021.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en statusorientering om forhandlingerne med Europa-Parlamentet

3. Formål og indhold

Kommissionens oprindelige forordningsforslag har været genstand for en række drøftelser på arbejdsgruppeniveau. Den følgende gennemgang afspejler Rådets generelle indstilling til forordningsforslaget, der blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7. december 2018. Det skal i den forbindelse understreges, at forslaget aktuelt er under trilogforhandling, og at der derfor løbende må forventes at blive fremsat kompromisforslag, der kan afvige fra Rådets generelle indstilling.

Forordningsforslaget bygger på princippet om gensidig anerkendelse og indfører europæiske kendelser om (1) udlevering og (2) sikring af elektronisk bevismateriale, der er lagret af en tjenesteudbyder, der udbyder sine tjenester i EU. De to typer kendelser kan kun udstedes i forbindelse med straffesager, herunder i forbindelse med efterforskning.

Begge typer kendelser vil skulle udstedes eller godkendes af en judiciel myndighed i en medlemsstat (udstedelsesstaten) og fremsendes ved brug af en særlig attest direkte til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant, som tjenesteudbyderen – i medfør af det samtidigt fremsatte direktivforslag – har udpeget med henblik på indsamling af bevismateriale.

Forslaget adskiller sig fra andre retsakter, der bygger på princippet om gensidig anerkendelse, ved, at myndighederne i den medlemsstat, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret (den fuldbyrdende medlemsstat), som udgangspunkt ikke inddrages, idet kendelsen sendes direkte til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant.

Myndighederne i det land, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret, vil kun blive inddraget i særlige tilfælde, eller hvis tjenesteudbyderen eller repræsentanten ikke efterkommer kendelsen. Der pågår i øjeblikket forhandlinger om indførelsen af en såkaldt ”notifikationsprocedure” i forordningsforslaget. Notifikationsproceduren indebærer overordnet, at myndighederne i det land, hvor tjenesteudbyderen er repræsenteret eller etableret (fuldbyrdsmedlemsstaten), modtager en notifikation om kendelsen, når denne fremsendes til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant.

Forslaget finder kun anvendelse i grænseoverskridende situationer, det vil sige i tilfælde, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret i en anden medlemsstat end udstedelsesstaten. I de tilfælde, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret i samme medlemsstat som den udstedende myndighed, vil sikringen eller udleveringen af bevismaterialet skulle ske efter nationale regler. Forslaget finder ligeledes anvendelse, hvis tjenesteudbyderen ikke er etableret eller repræsenteret i EU, men udbyder tjenester i EU.

Efter forordningsforslaget skal kendelser således sendes direkte fra en myndighed i en medlemsstat til en tjenesteudbyders retlige repræsentant i en anden medlemsstat. En sådan ordning ville rejse spørgsmål i henhold til grundloven, hvis forordningen havde virkning for og fandt anvendelse i Danmark. Det skyldes, at danske myndigheder efter grundloven som udgangspunkt anses for at være enekompetente til at udøve myndighedsbeføjelser inden for det danske territorium (det såkaldte uskrevne grundlovsforbud), herunder til at optræde med retligt forbindende virkning direkte over for virksomheder og personer i Danmark.

Idet forordningen er omfattet af retsforbeholdet, og dermed ikke finder anvendelse i Danmark, vil kendelser efter forordningsforslaget ikke kunne rettes til og fuldbyrdes direkte over for virksomheder etableret i Danmark. Derimod kan kendelser rettes til sådanne virksomheders retlige repræsentanter, som er udpeget i en anden medlemsstat, ligesom de kan fuldbyrdes, over for virksomhedens retlige repræsentant, af myndighederne i det pågældende medlemsland. Sådanne kendelser vil derfor ikke få retlig virkning i Danmark.

På den baggrund vurderes det, at forordningsforslaget ikke i sin nuværende form rejser spørgsmål i forhold til grundloven.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget til forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages med Europa-Parlamentet som medlovgiver.

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg for Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (LIBE), som vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Europa-Parlamentet foreslår bl.a. at sammenlægge forordningsforslaget om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager med direktivforslaget om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager, så der alene lægges op til at vedtage én samlet forordning om e-beviser.

Europa-Parlamentet lægger endvidere op til at ændre definitionerne på de typer af data, der er omfattet af forordningsforslaget, herunder foreslås der bl.a. tre typer af datakategorier (abonnementsdata, trafikdata og indholdsdata) frem for de fire typer af datakategorier (abonnementsdata, adgangsdatab, transaktionsdata og indholdsdata), som fremgår af Kommissionens oprindelige forordningsforslag.

Herudover forelås det bl.a., at forordningsforslaget skal indeholde en udvidet notifikationsmekanisme i henhold til udstedelsen af europæiske editions- og sikringskendelser.

Det bemærkes, at trilogforhandlingerne om forslaget blev indledt den 10. februar 2021, og at det forventes, at der i forbindelse med de kommende forhandlinger løbende vil blive fremsat kompromisforslag.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at den grænseoverskridende dimension af de identificerede problemer betyder, at det er nødvendigt med tiltag på EU-niveau. Kommissionen har bl.a. anført, at de kriminalitetstyper, der findes elektroniske beviser for, ofte vedrører situationer, hvor den infrastruktur, de elektroniske beviser lagres på, samt tjenesteudbyderen, der driver infrastrukturen, er omfattet af en anden national retlig ramme – inden eller uden for EU – end den retlige ramme, som ofret og gerningsmanden er omfattet af. Som følge heraf kan det være meget tidskrævende og vanskeligt for det kompetente land at få effektiv adgang til elektroniske beviser på tværs af grænserne uden fælles minimumsregler.

Kommissionen har anført, at medlemsstaterne hver for sig vil have særligt svært ved at tage højde for den forskelligartede regulering i medlemsstaterne og ved at forbedre samarbejdet efter den nuværende EU-lovgivning, navnlig via den europæiske efterforskningskendelse.

På baggrund af de forskellige retlige tilgange, antallet af berørte politikområder (sikkerhed, grundlæggende rettigheder, herunder proceduremæssige rettigheder og beskyttelsen af personoplysninger, samt økonomiske aspekter) samt den brede vifte af interesser vurderer Kommissionen således, at det er mest hensigtsmæssigt med lovgivning på EU-niveau for at kunne adressere problemerne.

Det er – af de af Kommissionen anførte grunde – regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Danmark har – med enkelte undtagelser – ikke gennemført særlig lovgivning om gensidig retshjælp i straffesager. Det antages imidlertid med støtte i retspraksis, at udenlandske begæring om efterforskningskridt i Danmark kan imødekommes, uanset om fremsættelsen og behandlingen af retsanmodninger er reguleret i en aftale, der finder anvendelse mellem Danmark og den anmodende stat. De relevante efterforskningskridt gennemføres i givet fald på grundlag af en analog anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven, idet en udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder ransagning, beslaglæggelse samt edition, kan imødekommes, hvis det

pågældende efterforskningskridt kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning.

Lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union indeholder endvidere en række særlige regler og procedurer for retshjælp til andre medlemsstater for så vidt angår fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser.

Princippet i reglerne om gensidig retshjælp er, at anmodninger om retshjælp fremsendes mellem de relevante myndigheder i medlemsstaterne.

Der findes ikke regler om fremsendelse af kendelser om udlevering af bevismateriale i straffesager direkte til en tjenesteudbyder på tværs af landegrænserne.

Forslaget supplerer således de eksisterende regler om retligt samarbejde, herunder konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater.

7. Konsekvenser

Forordningsforslaget er som nævnt fremsat med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningsforslaget, ligesom forslaget ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor i sig selv ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller øvrige konsekvenser for Danmark.

Det bemærkes imidlertid, at forordningsforslaget skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte direktivforslag, som ikke er omfattet af retsforbeholdet, hvorfor det umiddelbart vurderes, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af det samtidigt fremsatte direktivforslag vil have konsekvenser for Danmark, herunder for erhvervslivet. Danmarks stilling i relation til forordningsforslaget er i øjeblikket ved at blive nærmere afdækket i samarbejde med Kommissionen i lyset af Danmarks tilknytning til direktivforslaget. De mulige konsekvenser af forordningsforslaget vil på baggrund af resultatet af denne undersøgelse kunne fastlægges nærmere.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, Politiforbundet, Datatilsynet og Domstolsstyrelsen har afgivet høringssvar, men har ikke haft bemærkninger til forslaget.

IT-Politisk forening, Erhvervsstyrelsen, Dansk Erhverv og Advokatrådet har afgivet høringssvar med bemærkninger til forslaget.

IT-Politisk forening har bl.a. anført, at det er et grundlæggende problem ved forordningsforslaget, at det giver myndigheder mulighed for at operere direkte i andre EU-lande, ved at udstede bindende editionskendelser til tjenesteudbydere, uden at involvere myndighederne i modtagerlandet. Med forordningsforslaget overlades det dermed til private tjenesteudbydere at værne om borgernes retssikkerhed og grundlæggende rettigheder.

Dansk Erhverv har bl.a. anført, at der på tværs af grænser er behov for en ny måde at behandle og fremskaffe elektronisk bevismateriale i straffesager - forudsat at det ikke går ud over tjenesteudbyderes mulighed for at beskytte brugernes data. Imidlertid ses der med bekymring på den situation, at Danmark står uden for de retslige instrumenter introduceret i forordningsforslaget. På den baggrund opfordrer Dansk Erhverv bl.a. til en analyse af eventuelle modstridende forpligtelser samt en mulig justering af dansk lovgivning med henblik på at sikre overensstemmelse med forordningen.

Erhvervsstyrelsen har vurderet, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af direktivforslaget kan medføre administrative byrder for erhvervslivet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forordningsforslaget har været genstand for en række drøftelser på arbejdsgruppeniveau i forbindelse med trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet, men der er endnu ikke opnået enighed om en fælles tilgang mellem Rådet og Parlamentet.

Det forventes, at medlemsstaterne vil tage statusorienteringen til efterretning på rådsmødet den 3.-4. marts 2022.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man umiddelbart overordnet positivt indstillet over for forslaget, der har til formål at lette det retlige samarbejde i straffesager.

Det bemærkes dog, at Danmark, som følge af retsforbeholdet, ikke vil deltage i en kommende vedtagelse af forordningsforslaget, som derfor ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Som følge af det samtidigt fremsatte direktivforslag, som ikke er omfattet af retsforbeholdet, vil forslagene dog kunne medføre visse konsekvenser for Danmark, jf. pkt. 7. I forbindelse med de aktuelle trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet vil man fra dansk side derfor fortsat være opmærksom på, hvilken betydning forslaget vil have for Danmark, herunder for danske myndigheder, forbrugere og tjenesteudbydere, samt for det fremtidige samarbejde med de øvrige medlemsstater.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forordningsforslaget blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet den (retlige og indre anliggender) den 9.-10. december 2021.

Dagsordenspunkt 5 b): e-Beviser: Direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager

Revideret notat. Ændringer er markeret med streg i marginen.

Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2018) 226 endelig

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en statusorientering om trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet. Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7. december 2018 og til direktivforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog en endelig position til forslagene den 14. december 2020, hvorefter den første trilogforhandling er blevet afholdt den 10. februar 2021. Forslaget har overordnet til formål at lette indsamlingen af elektronisk bevismateriale på tværs af landegrænser i straffesager. Dertil har direktivforslaget til formål at reducere hindringer for tjenesteudbydernes frie udveksling af tjenesteydelser. Forslaget til direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager er ikke omfattet af retsforbeholdet. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Direktivforslaget forventes at kræve ændringer i dansk lovgivning. Fra dansk side er man overordnet positiv over for forslaget, og man vil fra dansk side fortsat være opmærksom på, hvilken betydning forslaget vil have for Danmark, herunder for danske myndigheder, tjenesteudbydere og forbrugere samt for det fremtidige samarbejde med de øvrige medlemsstater. Det forventes, at man fra dansk side kan tage statusorienteringen til efterretning.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 17. april 2018 en pakke bestående af a) et forordningsforslag om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager samt b) et direktivforslag om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager.

De to forslag supplerer de eksisterende EU-regler om retligt samarbejde, herunder konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den

Europæiske Unions medlemsstater, samt den europæiske efterforskningskendelse. Danmark deltager ikke i sidstnævnte på grund af retsforbeholdet.

Forordningsforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1. I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) deltager Danmark ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, og forordningen vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 53 og 62. Direktivforslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet, og Danmark deltager derfor i en kommende vedtagelse af det foreliggende direktivforslag, der således vil være bindende for og finde anvendelse i Danmark. Begge forslag skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Forbedring af grænseoverskridende adgang til e-beviser har indgået i arbejdet med strafforfølgelse i cyberspace, der bl.a. omfatter spørgsmål vedrørende kryptering og e-beviser. Emnet har siden 2015 været drøftet på en række rådsmøder.

Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7. december 2018 og til direktivforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet blev indledt den 10. februar 2021.

Direktivforslaget er modtaget i dansk sprogversion den 25. maj 2018.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2022 med henblik på en statusorientering om fremdriften i forhandlingerne med Europa-Parlamentet.

3. Formål og indhold

Kommissionens oprindelige direktivforslag har været genstand for en række drøftelser på arbejdsgruppeniveau. Den følgende gennemgang afspejler Rådets generelle indstilling til direktivforslaget, der blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2019. Det skal i den forbindelse understreges, at forslaget aktuelt er under trilogforhandling, og at

der derfor løbende må forventes at blive fremsat kompromisforslag, der kan afvige fra Rådets generelle indstilling.

Direktivforslaget har til formål at forpligte medlemslandene til at forpligte udbydere af visse elektroniske tjenester, som udbyder tjenester i EU, til at udpege en retlig repræsentant, som skal modtage, overholde og håndhæve afgørelser fra kompetente myndigheder om indsamling af bevismateriale i straffesager på vegne af den pågældende tjenesteudbyder. Der vil eksempelvis kunne være tale om de kendelser om udlevering og sikring af elektronisk bevismateriale, der indføres med det samtidigt fremsatte forordningsforslag, men der kan også være tale om rent nationale anmodninger eller anmodninger baseret på den europæiske efterforskningskendelse eller i medfør af reglerne om retshjælp.

Det afgørende for, om en tjenesteudbyder ”udbyder tjenester i EU”, er, om tjenesteudbyderen gør det muligt for juridiske eller fysiske personer i en eller flere medlemsstater at anvende sine tjenester. Den blotte tilgængelighed af tjenesten er dog ikke tilstrækkelig. Der stilles derfor også krav om en ”væsentlig tilknytning” til den eller de medlemsstater, hvor tjenesterne stilles til rådighed, hvilket vil skulle afgøres på grundlag af en række momenter. En sådan væsentlig tilknytning anses for at være til stede, hvis tjenesteudbyderen er etableret i EU.

For tjenesteudbydere uden for EU vil det være afgørende for, om kravet om væsentlig tilknytning er opfyldt, om der er et betydeligt antal brugere i en eller flere medlemsstater, eller om tjenesteudbyderen målretter sine tjenester mod en eller flere medlemsstater, f.eks. ved at markedsføre tjenesterne på det nationale sprog eller ved at udbyde app's i lokale ”app-butikker”.

Forslaget finder ikke anvendelse for tjenesteudbydere, der er etableret i en enkelt medlemsstat og alene udbyder tjenester på denne medlemsstats område. Danske virksomheder, der alene udbyder tjenester i Danmark, vil således ikke blive forpligtet efter direktivet.

Udbydere af følgende typer af tjenester er omfattet af forslaget:

- 1) Elektroniske kommunikationstjenester som defineret i artikel 2, stk. 4, i direktivet om en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation Informationssamfundets tjenester som defineret i artikel 1, stk. 1, litra b, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/1535, som gør

det muligt for brugerne at kommunikere med hinanden, eller som giver mulighed for behandling eller lagring af data på vegne af de brugere, som tjenesten udbydes til.

- 2) Internetdomænenavns- og IP-nummereringstjenester såsom udbydere af IP-adresser, domænenavnsadministratorer, domænenavnsregistratorer og hermed forbundne privatlivs- og proxytjenester.

En udbyder af sådanne tjenester, som udbyder sine tjenester i EU, jf. det ovenfor beskrevne, vil skulle udpege mindst én retlig repræsentant inden for EU. Repræsentanten vil skulle udpeges i en af de medlemsstater, hvor tjenesteudbyderen udbyder sine ydelser eller er etableret.

Den retlige repræsentant kan være en fysisk eller juridisk person, herunder tredjemand. Tjenesteudbyderen vil også kunne udpege et eksisterende forretningssted, herunder en juridisk enhed, et agentur, et kontor eller hovedsædet.

Direktivforslaget indeholder en bestemmelse om, at hvis en tjenesteudbyder er forpligtet til at udpege en retlig repræsentant, og hvis tjenesteudbyderen udbyder sine tjenester i en medlemsstat, der deltager i det retlige samarbejde på det strafferetlige område (instrumenter vedtaget i henhold til TEUF afsnit V, kapitel 4), skal tjenesteudbyderen udpege mindst én retlig repræsentant i en medlemsstat, der deltager i det retlige samarbejde i straffesager. Baggrunden for denne bestemmelse er, at Danmark som følge af retsforbeholdet (samt i et vist omfang også Irland og Storbritannien) ikke i alle tilfælde vil være bundet af den retsakt (f.eks. den europæiske efterforskningskendelse), som ligger til grund for anmodningen til den retlige repræsentant.

Dette medfører, at en retlig repræsentant udpeget i Danmark (eller i en anden medlemsstat, der ikke deltager i et eller flere af de relevante samarbejdsinstrumenter), ikke vil kunne varetage sit hverv fuldt ud, idet vedkommende ikke vil kunne modtage en kendelse i henhold til det instrument, som medlemsstaten ikke deltager i.

For Danmark vil denne bestemmelse i praksis medføre, at en dansk tjenesteudbyder omfattet af direktivet, der udbyder tjenester i et andet EU-land end Danmark, ikke vil kunne udpege sin retlige repræsentant i Danmark, fordi Danmark som følge af retsforbeholdet ikke i alle tilfælde vil være bundet af de retsakter, der ligger til grund for anmodningen. Den danske

virksomhed vil således skulle udpege sin retlige repræsentant i en medlemsstat, der deltager i det EU-retlige samarbejde på det strafferetlige område.

Tjenesteudbydere skal oplyse den centrale myndighed i den medlemsstat, hvori den retlige repræsentant udpeges, om udpegningen og kontaktoplysninger på den pågældende retlige repræsentant, samt om det eller de sprog, der kan rettes henvendelse til repræsentanten på. Har en tjenesteudbyder udpeget flere retlige repræsentanter, skal tjenesteudbyderen desuden oplyse om de kriterier, som tjenesteudbyderen har fastsat skal gælde for fordelingen mellem repræsentanterne ved fremsendelsen af henvendelser. Medlemslandenes myndigheder vil kunne afvige fra disse kriterier i behørigt begrundede tilfælde. Tjenesteudbyderen skal gøre oplysningerne offentligt tilgængelige og orientere om eventuelle ændringer.

Medlemsstaterne skal ved fastsættelsen af nationale regler sikre bl.a., at såvel den retlige repræsentant som tjenesteudbyderen kan gøres ansvarlige for manglende opfyldelse af de forpligtelser, der udspringer af den retlige ramme, som gælder ved repræsentantens modtagelse af afgørelser og kendelser.

Medlemsstaterne skal bl.a. også indføre sanktioner for tjenesteudbyderens overtrædelse af nationale bestemmelser, der vedtages i medfør af direktivet, herunder hvis en tjenesteudbyder ikke udpeger en retlig repræsentant i overensstemmelse med direktivet eller ikke forsyner repræsentanten med de nødvendige beføjelser og ressourcer til generelt at kunne efterkomme de kompetente myndigheders afgørelser. Straffen for ikke at efterkomme en konkret afgørelse, såsom en kendelse i en konkret sag, vil derimod skulle følge af andre instrumenter, såsom det samtidigt fremsatte forordningsforslag, eller af national ret.

Direktivforslaget indfører endvidere en række andre forpligtelser for de enkelte medlemsstater med henblik på sikring af direktivets effektivitet.

Direktivforslaget indeholder herudover bestemmelser om mekanismer vedrørende koordination mellem de centrale myndigheder i medlemsstaterne, gennemførelse, evaluering og ikrafttræden.

Der henvises for en nærmere gennemgang af forordnings- og direktivforslagene om E-beviser, herunder i forhold til retssikkerhed og forholdet til det danske retsforbehold, til justitsministerens besvarelse af 29. januar 2019 af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Europaudvalg.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget til direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages med Europa-Parlamentet som medlovgiver.

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg for Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (LIBE), som vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Europa-Parlamentet foreslår bl.a. at sammenlægge forordningsforslaget om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager med direktivforslaget om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager, så der alene lægges op til at vedtage én samlet forordning om e-beviser.

Endvidere foreslås det, at den forpligtelse, der fremgår af direktivforslaget til at forpligte tjenesteudbydere af visse elektroniske tjenester, som udbyder tjenester i EU, til at udpege en retlig repræsentant begrænses til at finde anvendelse for tjenesteudbydere, der ikke er etableret i EU, og tjenesteudbydere, der er etableret i et medlemsland, der ikke er bundet af forordningen.

Europa-Parlamentet lægger endvidere op til at ændre definitionerne på de typer af data, der er omfattet af forordningsforslaget, herunder foreslås der bl.a. tre typer af datakategorier (abonnementsdata, trafikdata og indholdsdata) frem for de fire typer af datakategorier (abonnementsdata, adgangsdata, transaktionsdata og indholdsdata), som fremgår af Kommissionens oprindelige forordningsforslag.

Herudover foreslås det bl.a., at forordningsforslaget skal indeholde en udvidet notifikationsmekanisme i henhold til udstedelsen af europæiske editions- og sikringskendelser.

Det bemærkes, at trilogforhandlinger om forslaget blev indledt den 10. februar 2021, og at det forventes, at der i forbindelse med de kommende forhandlinger løbende vil blive fremsat kompromisforslag.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at forslaget omfatter tjenesteudbydere, der udbyder deres tjenester i EU, uanset hvor de er etableret, dvs. både i og uden for EU.

Kommissionen har i den forbindelse anført, at det i mangel af en fælles EU-tilgang er sandsynligt, at ukoordinerede nationale løsninger i forhold til modtagelse, overholdelse og fuldbyrdelse af afgørelser om indsamling af bevismateriale i straffesager vil føre til en fragmentering og skabe et klude-tæppe af forskellige og potentielt konfliktende nationale forpligtelser for de tjenesteudbydere, der driver virksomhed på flere markeder. Kommissionen har anført, at dette hæmmer leveringen af tjenesteydelser i hele EU.

På baggrund af de forskellige retlige tilgange samt de mange interesser vurderer Kommissionen således, at det er mest hensigtsmæssigt med lovgivning på EU-niveau for at kunne adressere problemerne.

Det er – af de af Kommissionen anførte grunde – regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Der findes ikke i dansk ret regler om tjenesteudbyderes udpegning af en retlig repræsentant med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager.

Er der tale om et efterforskningskridt i Danmark, som foretages af dansk politi, f.eks. en editionskendelse til en dansk tjenesteudbyder, vil der kunne rettes direkte henvendelse til den danske tjenesteudbyder.

7. Konsekvenser

Det vurderes, at en vedtagelse af direktivforslaget vil medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning.

Det vurderes endvidere, at en vedtagelse af direktivforslaget vil have konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vil være forbundet med, at danske virksomheder, der er omfattet af direktivet, skal udpege en retlig repræsentant, der skal være bosiddende eller etableret i en anden medlemsstat end Danmark og besvare anmodninger fra andre medlemsstaters retslige myndigheder vedrørende udlevering af bevismateriale i straffesager. De

nærmere økonomiske konsekvenser for erhvervslivet vil skulle afklares nærmere i forbindelse med gennemførelsen af direktivet i dansk ret.

8. Høring

Kommissionens forslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, Politiforbundet, Datatilsynet og Domstolsstyrelsen har afgivet høringssvar, men har ikke haft bemærkninger til forslagene.

IT-Politisk forening, Erhvervsstyrelsen og Dansk Erhverv har afgivet høringssvar med bemærkninger til begge forslag.

IT-Politisk forening har bl.a. anført, at direktivforslaget kan medføre en konkurrencemæssig ulempe for danske tjenesteudbydere, da de modsat tjenesteudbydere i andre EU-lande ikke nødvendigvis kan nøjes med at udpege en retlig repræsentant i deres hjemland. Det bør efter dansk ret sikres, at en dansk tjenesteudbyder kan udlevere de nødvendige oplysninger om danske borgere til en retlig repræsentant uden for Danmark – med henblik på, at den retlige repræsentant kan efterleve en europæisk editionskendelse.

Dansk Erhverv har bl.a. anført, at der på tværs af grænser er behov for en ny måde at behandle og fremskaffe elektronisk bevismateriale i straffesager. Dog bemærkes det, at konsekvenserne af retsforbeholdet bør undersøges både for danske virksomheder og globale virksomheders tilskyndelse til at slå sig ned med hovedsæde i Danmark.

Erhvervsstyrelsen har vurderet, at en vedtagelse af direktivforslaget sammenholdt med en vedtagelse af det fremsatte forordningsforslag kan medføre væsentlige administrative byrder for erhvervslivet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Direktivforslaget har været genstand for drøftelse på arbejdsgruppeniveau i forbindelse med trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet, men der er endnu ikke opnået enighed om en fælles tilgang mellem Rådet og Parlamentet.

Det forventes, at medlemsstaterne vil tage statusorienteringen til efterretning på rådsmødet den 3.-4. marts 2022.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man overordnet positivt indstillet over for forslaget, der har til formål at lette det retlige samarbejde i straffesager og reducere hindringer for tjenesteudbydernes frie udveksling af tjenesteydelser i EU.

Danmark er således positivt indstillet over for, at direktivet indebærer, at danske virksomheder omfattet af direktivet, der udbyder tjenesteydelser i andre medlemsstater, fremadrettet ikke vil blive mødt med forskellige krav vedrørende udpegning af retlige repræsentanter i de forskellige medlemsstater. Der vil f.eks. ikke fremadrettet kunne stilles krav om, at danske virksomheder udpeger repræsentanter i alle de medlemsstater, hvori virksomhederne udbyder tjenesteydelser.

Direktivforslaget vil imidlertid medføre visse konsekvenser for Danmark, jf. pkt. 7. Fra dansk side har der under forhandlingerne været lagt vægt på, hvilken betydning forordnings- og direktivforslaget vil have for Danmark, herunder for danske myndigheder, forbrugere og tjenesteudbydere, samt for det fremtidige samarbejde med de øvrige medlemsstater, herunder særligt set i lyset af, at forordningsforslaget om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager ikke finder anvendelse for eller i Danmark.

Kommissionen har i sammenhæng hermed uformelt tilkendegivet over for regeringen, at kendelser efter det af Kommissionen fremsatte forordningsforslag som udgangspunkt – på samme måde som for tjenesteydere fra lande uden for EU – tillige vil omfatte bevismateriale, der er lagret i Danmark.

Forordningsforslaget i sammenhæng med direktivforslaget vil også medføre, at en repræsentant for en dansk tjenesteudbyder omfattet af direktivet, der udbyder tjenester i et andet EU-land end Danmark, vil have de samme rettigheder som repræsentanter for tjenesteydere fra lande uden for EU i forhold til håndteringen af editions- og sikringskendelser efter forordningen. Det gælder bl.a. forordningens regler om håndtering af de situationer, hvor der måtte gælde særlige nationale regler for udlevering af bevismateriale.

Regeringen afventer i øjeblikket Kommissionens bekræftelse af ovenstående forståelse af forordningens anvendelse for danske virksomheder.

I forbindelse med de aktuelle trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet vil man fra dansk side fortsat være opmærksom på, hvilken betydning forslagene vil have for Danmark, herunder for danske myndigheder, forbrugere og tjenesteudbydere, samt for det fremtidige samarbejde med de øvrige medlemsstater.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Direktivforslaget har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 1. marts 2019 med henblik på forhandlingsoplæg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2019.

Direktivforslaget har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet den (retlige og indre anliggender) den 11.-12. marts 2021.